

هفت افسانه در باره مدیریت تغییر

ترجمه: مهدی یزدان شناس

تلیر

۱۳۹۰-۱۴۰۰
فاین

۲۵

پژوهشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نقد و بررسی

که کیمیای تغییر به آسانی به دست می‌آید.

با این حال، واقعیت غم انگیز این است که این موقتیهای سازمانی در عرصه تغییرات بنیادی، استثنائاتی پیش نیستند و نمی‌توان آنها را به عنوان یک قانون ثابت در نظر گرفت. اینها فقط سردمداران افسانه تغییر هستند و این افسانه را جاودانه کرده اند که تغییر آسان است و بر اساس نسخه‌های از قبل پیچیده شده، می‌توان آن را اعمال کرد. تجربیات مدیران اجرایی نشان می‌دهد که این رویکردها برای پیشرفت سازمانها جوابگو نیست. چرا؟ به نظر می‌رسد مجموعه‌ای از افسانه‌ها و باورهای دروغین و غلط درباره تغییر وجود دارد که بستر ناکامی برنامه‌های تغییر را مهیا می‌سازند. شاید، نیازمند رویکرد جدیدی برای درک تغییر باشیم. این مقاله سعی دارد:

- برخی از مفروضات تلویحی و برخی افسانه‌های تغییر را بیان کند.
- تفاوت‌های بین تجربیات عملی و افسانه‌ها را تشریح کند.
- چند ایده مقدماتی راجع به سایر برنامه‌ها و مداخله‌های سازمانی ارائه دهد.

مدیریت تغییر وظیفه بسیار دشواری است. در این باره واقعیتی غم انگیز وجود دارد و آن اینکه بیشتر تلاشهای مربوط به اعمال تغییرات بنیادی در ابتداء به شکست می‌انجامد. علل اصلی این ناکامیها، در این نکته نهفته است که اغلب، میزان واقعی مقاومت سازمانی در برابر تغییر به درستی برآورده نمی‌شود. طرفداران و عاملان تغییر معتقدند که تغییر را می‌توان مدیریت کرد و این مفروضات منجر به مداخله‌های نادرستی می‌شود. اگر پویاییهای تغییر را نمی‌توان با اطمینان پیش‌بینی و کنترل کرد، پس طرفداران تغییر باید به منظور اداره فرستندهای تغییر، ابتداء به مدیریت خود پردازنند.

لو گرسترن، سندی ویل و جک ولش دوستداران زیادی در دنبای کسب و کار دارند. این افراد مدیران هوشمندی بودند و در ادبیات مدیریت مطالب زیادی درباره آنها دیده می‌شود. آی بی ام، در سال ۱۹۹۲ متحمل زیانی حدود ۴,۵ میلیارد دلار شد. تا اینکه گرسترن جهت گیری شرکت را تغییر داد، متالوژی تحول شرکت جزال الکتریک نیز سنتی در تغییر سازمانی شد. از این موقتیها چنین استبطاط می‌شود

افسانه ۱) مدیریت تغییر سازمانی باعث ایجاد ارزش می شود.

تغییر سازمانی بی نهایت دشوار است و این واقعیتی ناگوار درباره مدیریت تغییر سازمانی است. تحقیقات در زمینه مدیریت تغییر، نتایج جالبی را نشان نمی دهد. در واقع، در بسیاری از تغییرات فرهنگی و سازمانی، مزایای موردنظر انتظار محقق نمی شوند.

ادبیات موضوع نشان می دهد که حدود ۷۰ درصد برنامه های مدیریت تغییر با شکست مواجه می شوند و تغییرات بنیادی فقط در ۳۰ درصد موارد با موفقیت اجرا می شوند. یک مطالعه تطبیقی در خصوص اقدامات تغییر به این نتیجه رسید که عوامل فرهنگی و انسانی جزء عوامل کلیدی هستند که تلاشهای تغییر را تحلیل می برند.

به آسانی می توان فهمید که چرا این افسانه وجود دارد. شعار «یا تغییر یا مرگ»، پویایی محیطی را نشان می دهد که ما را احاطه کرده است. بحث این نیست که سازمانها نباید تغییر کنند. تغییر در یک محیط پویا، کاملاً ضروری است. لیکن بایستی وضعیت خود را در خصوص تغییر و اعمال آن بهبود بخشم. با این حال، به نظر می رسد که تغییر بخوبی درک نشده، بر مبنای مفروضات نادرستی قرار گرفته است و به طور ضعیفی اجرا می شود.

افسانه ۲) می توان بر مقاومت فائق آمد.

استراتژی های غلبه بر مقاومت، ماهیت، هدف و عمق آن را به درستی درک نکرده اند. مقاومت در برابر تغییر در شکل بی میلی نسبت به تغییر پنهان مانده است و اگر با آن مقابله شود مجدداً در پوششی دیگر قرار می گیرد.

معادله زیر توضیحی ساده درباره چشم انداز تغییر ارائه می دهد:

$$Ch = f(D \cdot V \cdot P) > Co$$

براساس این معادله، تغییر (Ch) زمانی اتفاق می افتد که نارضایتی از وضعیت موجود (D)، ضربدر چشم انداز تغییر (V)، ضربدر فرایندهای مورد توافق (P) که موانع رسیدن به وضعیت مطلوب را از

مقاومت به این معنی است که تغییر اغلب با موانعی همراه است و احتمال نمی رود که مقاومت صفر باشد. دوم، چنین بر می آید که مقاومت بخشی از ساختار عمیق و جذانشدنی سازمان است. اگر آن را با فشار کنار بزیند، دوباره سرجایش بر می گردد. نهایتاً، می توانیم هدف مقاومت را با ارائه عملکرد متداوم و تعادل وضعیت موجود درک کنیم.

ریشه های مقاومت بسیار عمیق هستند و این امر منجر به بی میلی نسبت به تغییر می شود. هر جا که سعی شود تغییری انجام گیرد، پیامدهای ناخواسته ای نیز ممکن است رخ دهد. بنابراین، ابتدا باید مقاومت را شناخت و تفسیر کرد. مقاومت، بخش سایه ای سازمان است که نه می توان آن را نادیده گرفت و نه براحتی بر آن غلبه کرد. درک نادرست این اصل اساسی منجر به شکست پروژه های تغییر می شود. مثال عملی زیر، ماهیت مقاومت در برابر تغییر را به روشنی نشان می دهد:

شرکت هواپیمایی بریتانیا - دوران باب آیلینگ

در سال ۱۹۹۷، زمانی که باب آیلینگ به عنوان مدیر عامل شرکت انتخاب شد، شرکت سود سود قبل از مالیات را حدود ۴۷۴ میلیون پوند اعلام کرد. با این حال، شرکت در حال از دست دادن کسب و کار خود در مقابل سایر شرکتهای هواپیمایی بود. یکی از استراتژی هایی که آیلینگ اعمال کرد، کاهش هزینه ها تا یک میلیارد پوند در طی سه سال بود. مقاومت قابل توجهی از سوی مدیران اجرایی سطوح پایین تر و حتی مشتریان دیده می شد. در سال ۱۹۹۷ مدیریت درگیر دو چالش عمدۀ شد.

اولی، تلاشی بود که برای تجدید ساختار سیستم پرداخت و اضافه کاری ها انجام گرفت. دومی، مربوط به تامین نیرو می شد. آیلینگ سعی داشت با اجرای ایده شرکت مجازی، حداقل نیرو را به منظور کاهش هزینه ها در استخدام داشته باشد. در هر دوی این موارد، مدیریت موضعی خشک و جبهه ای اتخاذ کرد. خطر اخراج، حذف ارتباطی شغلی و حتی پس گرفتن مزایا وجود داشت. یکی از

یک نکته مهم
در مدیریت تغییر،
تعایز قائل شدن
بین تغییرات بنیادین و
تغییرات قدریجی است.

میان بر می دارند، بزرگ تر از هزینه انجام تغییر (Co) باشد. وضعیت حاصل‌ضرب در معادله فوق به این معنی است که اگر مقدار هریک از سه عامل، صفر باشد تغییر به وقوع نخواهد پیوست.

با این حال به نظر می رسد تغییر باشکست تغییر، به اندازه کافی اهمیت یک عامل ضمنی را در کار لوین درنظر نداشته اند. این عامل نقش پویایی‌های اجتماعی و محركهای مقاومت در برابر تغییر است. لوین به این مطلب تحت عنوان «تعادل نیمه ایستا» اشاره می کند؛ جایی که مقاومت، همان وضعیت موجود است و اگر با آن مقابله شود، سریعاً نیرویی همتای آن ایجاد می کند تا تعادل حفظ شود. بنابراین معادله فوق را می توان اینگونه بازنویسی کرد:

$$Ch = f(D \cdot V \cdot P \cdot R) > Co$$

در معادله فوق، R، مقاومت است. اگر این عامل مقاومت به معادله اضافه شود، مفاهیم دیگری نیز متجلی می شوند. اول، جهت گیری منفی استنباط شده از

پیامدهای ناخواسته این اقدامات این بود که کارکنان در مقابل مدیریت فرار گرفتند.

در جولای ۱۹۹۷، ۳۰۰ خدمه هواپیما سه روز اعتراض کردند و ۲ هزار نفر دیگر به بیانه بیماری به مرخصی رفتند. (حدود ۴ برابر بیشتر از میانگین وضعیت نرمال) این اقدامات منجر به اختلالات بزرگی شد. همینه اعتراض حدود ۱۲۵ میلیون پوند برآورد شد. ارزش سهام شرکت به ۲۰۰۰ طور مستمر کاهش یافت و در سال ۲۰۰۰ با حدود ۲۰۰ میلیون پوند زیان مواجه شد. آیینگ در مارس ۲۰۰۰ استعفا کرد.

الفсанه (۳) تغییر همیشگی است.

«تغییر همیشگی است». این فریادی است که اغلب در سازمانها شنیده می‌شود. این واقعیت ذهنی را نمی‌توان انکار کرد. با این حال، این ادعا را می‌توان به طرق گوناگون بازتعریف کرد. اول، تمایز قابل شدن بین تغییر بنیادی و تغییر تدریجی یا بهبود مستمر مفید خواهد بود. بنابراین، با اینکه ممکن است همواره تحولاتی به خاطر تغییرات تدریجی و یا انتظافی وجود داشته باشد، اما نباید آن را با تغییرات بنیادی مخلوط کرد. همانطور که یکی از مدیران ارشد نهاد توسعه بریتانیا بیان می‌دارد: «من می‌توانم تفاوت بین تغییرات بزرگ را در ابتدای امر و نیز در مرحله پیاده سازی دائمی آن با تغییرات کوچک مشاهده کنم».

دوم، از نظر تعبیری، مطالعات نشان می‌دهند که تغییرات گسترده و وسیع در سازمانها به طور میانگین، اندک هستند و بندرت رخ می‌دهند. به جای همیشگی بودن، تغییر خیلی کم اتفاق می‌افتد.

تئوری تعادل منقطع، به درک تفاوت‌های آشکار بین تجربه و واقعیت کمک می‌کند. این تئوری بیان می‌دارد که سیستم‌ها در طی تغییرات دوره‌های تعادل و دوره‌های تغییرات بنیادی تکامل می‌یابند. ساختارهای عمیقی که راجع به آنها بحث شد، به طور متوالی، دوره‌های طولانی مدتی از ثبات (تعادل) را مهیا می‌کنند، اما این تعادل به وسیله دوره‌های فشرده تغییرات بنیادی، قطع می‌شود. بنابراین، سیستم‌های سازمانی می‌توانند خود را

مقاومت نیز کمک می‌کند و مقاومت را به عنوان شبکه‌ای از ساختارهای عمیق از فرهنگ سازمانی، رهبری و سازمان توصیف می‌کند. این امر، ثبات و تداوم را برای سیستم فراهم می‌کند که براین اساس سیستم می‌تواند تغییرات تدریجی را تحمل کند.

علاوه بر این، تعادل منقطع چنین پیشنهاد می‌کند که به جای اینکه تغییر همیشگی باشد، بیشتر شامل مجموعه هایی بزرگ از جهش‌هایی است که پویایی‌های آنها را عواملی خارج از فرایند تغییر تعیین می‌کنند. در این راستا، مسئله زمان بسیار مهم است. تغییر وابسته به زمان بوده و شرایط موقعیت در آن بسیار موثر است. هر چند بحث می‌شود که این متغیرها بندرت در مدل‌های تغییر بررسی می‌شوند. این مسئله مشخص می‌کند که در درک ما از تغییر سازمانی شکافهای بسیاری دیده می‌شود.

تغییر بندرت اتفاق می‌افتد اما اغلب شوک احساسی نامطلوبی را وارد می‌سازد و می‌تواند افراد را به منظور مدیریت آن وادار به اتخاذ استراتژی‌های تدافعی کند که این به نوبه خود دشواری معضل را بیشتر می‌کند.

الفсанه (۴) تغییر را می‌توان مدیریت کرده.

تئوری تعادل منقطع ما را وادار می‌کند تا مفروضات خود را راجع به مدیریت تغییر مورد بازندهیشی قرار دهیم. مفاهیم اولیه مدیریت تغییر، برنامه ریزی شده و مفروضات آن بر تفکر خطی و عقلایی، ایده‌آل‌های انسان گرایانه و شرایط تعادل مبنی است. در برخی موارد، اینها ابزار مفیدی را ارائه می‌کند اما از این مفروضات چنین استنباط می‌شود که تغییر را می‌توان مدیریت کرد. برای مثال، استراتژی‌هایی که وارن بنس و دیگران در بررسی هایشان از تغییر برنامه ریزی شده مورد بحث قرار داده اند، با این مفروضات شروع می‌شوند.

تئوری تعادل منقطع بیان می‌دارد که تغییر چیزی نیست که بتوان آن را با اطمینان مدیریت کرد. نتایج تغییر می‌توانند غیرمنتظره باشند. این مطلب با

اگر منظور از جمله

«تغییر همیشگی است»،
به جای تغییرات بنیادی،
بهبود مستمر باشد، این
همیشگی بودن برای
سازمانها مقدی است.

بسیاری از اصول تئوری پیچیدگی نیز هم راست است. بر اساس این تئوری، سازمانها و سیستم‌های اجتماعی در شرایط عدم تعادل به دنبال ثبات هستند. هرچند، حتی بدون وجود دوره‌های بی‌ثباتی، مسائلی همچون بی‌میلی به تغییر و رضایت از وضعیت موجود، ممکن است آنها را قربانی تغییرات محیط کند.

طرفداران تغییر می‌توانند تغییر را برانگیزانند، یا حتی در مسیر آن گام بردارند، اما تغییر را نمی‌توان مدیریت کرد.

افسانه ۵) عامل تغییر، بهترین اقدامات را می‌داند.

این فرض خوبی است که یافته عاملان تغییر، برنامه‌های کاری خود را بخوبی می‌دانند. با این حال، مفرضاتی که رویکردهای سنتی تغییر را تعیین می‌کنند هم از نظر درونی و هم بیرونی، با مشکلاتی همراه می‌شوند. جایی که پیامدها غیرقابل کنترل و غیرقابل پیش‌بینی‌اند، برای طرفداران تغییر، دانستن بهترین اقدامات نیز بسیار مشکل می‌شود.

طرفداران تغییر باید بپذیرند که دنای همه چیزدان یا عقل کل نیستند. آنها مجبورند شکفته شدن هزاران گل را در خلال حمایتهای سیستمهای خود سازمان یافته، مشاهد کنند. این مسئله، به معنی نقش متقاول طرفداران تغییر و نیز استراتژی‌های مداخله‌ای است که به کار می‌گیرند.

اگر مفروضات مدیریت تغییر، تردیدآمیز هستند؛ بنابراین، مداخله‌ها و فونی که دربی آنها می‌آیند نیز اقدامات مطمئنی نخواهند بود. دو افسانه پایانی نکاتی راجع به اقداماتی جهت تغییر سازمانی موفق ارائه می‌کنند.

افسانه ۶) منطق پذیرفته شده این است که مراحلی طی شود.

ادیبات مدیریت تغییر سعی داشته است که اصولی هنجاری در خصوص نحوه اعمال تغییر ارائه کند و عمدها مراحل کلیدی متعددی برای موقفيت تغییر ذکر شده است. تأثیرگذارترین

تغییر سازگار نیست و رویکردی انعطاف پذیرتر مورد نیاز است.

افسانه ۷) تغییرات بزرگ مستلزم تغییرات بزرگ است.

برنامه‌های بنیادی تغییر به عنوان اقدامات عظیمی معرفی شده‌اند. شرکتها مرکوری و هاوایی‌مانی بریتانیا و ویکتوری از جمله شرکتها بودند که چنین برنامه هایی را در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ آغاز کردند. باین حال، چنین تغییراتی صرفاً جنبه تشریفاتی داشتند و قادر معاو و محتوا بودند.

یکی از تناقضات موجود درباره پویایهای تغییر این است که اقدامات کوچک نیز می‌توانند پیامدهای بزرگی را موجب شوند. در مدیریت تغییر این مطلب به عنوان شناخت بخش مهمی از تغییر درنظر گرفته می‌شود؛ افرادی که به انعام تغییر تمايل دارند و می‌توانند بر آن تأثیر گذارند و تغییر را اعمال کنند، در اقلیت هستند، اما تأثیراتی آبشاری و متواالی بر جا می‌گذارند. مالکم گلدول این مسئله را به عنوان «نقشه راس» مطرح می‌کند و با بررسی چند مورد مختلف عملی نشان

نظریه‌پرداز در این رابطه، جان کوتر است که هشت مرحله را برای تغییر بیان می‌کند. در همین راستا، نویسنده‌گان دیگر نیز مجموعه‌ای از مراحل مختلف را بیان کرده‌اند.

مدل شش بخشی

شکل شماره ۱، عوامل مهمی را برای مدیریت تغییر موفق ارائه می‌کند:

مدل تغییر مدلی پویاست و عوامل و عناصر آن با توجه به شرایط و زمان، تأثیرات متقابلی برهم دارند. تغییر در داخل سیستم‌ها، به وسیله خود سیستم‌های خود سازمان یافته و اهداف رهبری اعمال می‌شود، اما نتیجه غیرقابل پیش‌بینی است. مدیریت تغییر بیشتر شبیه راندن قایق بادیانی و استفاده از جریان باد و امواج برای هدایت آن است. شما باید یک جهت کلی را در نظر بگیرید، لنگر و پوشش مناسب به همراه داشته باشید و حتی برای تحقق اهداف خود گاهی مسیر حرکت را تغییر دهید. این مورد کاملاً برخلاف یک کشی اقیانوس پیماست که برای توقف و دور زدن باید چندین مایل را پیماید. مدل مرحله‌ای با پویایهای آشته و بسیار متغیر

شکل شماره ۱- مدل ۶ بخشی

می دهد. در این رابطه سه عامل مهم وجود دارد:

- وضعیت سرایت کننده بودن؛ جایی که زمان، محیط و یا بذر یک ایده خوب در یک لحظه آماده رشد می شوند و مانند ویروس برای مبتلا کردن دیگران گسترش می یابند.

- عملهای کوچک می توانند اثرات بزرگی داشته باشند.

- این تغییرات در یک لحظه ناگهانی رخ می دهند و در همین رابطه، یک سری مسائل خیلی سریع اتفاق می افتد.

تحول در شرکت شل

ریچارد پاسکال نقش کاتالیزور را در یک شرکت نفتی بزرگ به خوبی توصیف می کند. در سال ۱۹۹۶، استیو میلر به هیئت مدیره شرکت شل پیوست. وی مدیر مستول محصولات جهانی شل بود. در آن هنگام این شرکت پردرد سر، ۱۳۰ میلیارد دلار درآمد سالانه داشت و ۱۰۱ هزار کارمند آن در ۱۳۰ کشور مختلف از وضع موجود رضایت داشتند.

تلashها برای تحول سازمان از طریق یک سری فعالیتهای متدالو - از جمله تجدید ساختار ناخوشایند سازمان - تاثیر چندانی بر تحلیل گران و کارکنان عیبجو نداشت. میلر رویکرد متفاوتی را اتخاذ و سعی کرد تا کاتالیزوری برای تغییر باشد. اول، او ۵۰ درصد از وقت خود را به کار مستقیم با کارکنان خط اول اختصاص داد. وی می خواست فارغ از بروکراسی های کهنه، مستقیماً با سیستم غیررسمی ارتباط داشته باشد. میلر دریافت که برنامه تغییر به دلیل بن بست روابط بین اداره مرکزی و شرکتهای فعال در سایر کشورها، در گل فرو رفته است.

او تلاشها متعددی را به کار گرفت، مباحثات و گفتگوهای جدیدی را آغاز و احساس ضرورت تغییر را ایجاد کرد. وی معتقد بود که این تلاشها به نتیجه خوبی منتهی می شود، زیرا افراد در زمینه های کار خود بهتر از هر کس دیگری می دانند که چه اقدامی مورد نیاز است و حمایت شبکه های غیررسمی را نیز بر می انگیزاند. در پایان سال ۱۹۹۷ این اقدامات منجر به بهبود عملکرد شد.

برای ایجاد تغییرات بزرگ، حتماً ناید تحولات بزرگ ایجاد گرد، بلکه کاهی اقدامات خود و کوچک نیز می تواند پیامدهای بزرگی را موجب شوند.

چالش تغییر نیازمند یک تغییر پارادایمی است

این مقاله بیان می دارد یکی از عواملی که به تشریح دلایل شکست پروره های تغییر سازمانی کمک می کند، این است که تغییر سازمانی بر تعدادی افسانه و فرضیه غلط بنا شده است. این افسانه ها و مفروضات بر اساس ایده هایی عقلایی ساخته شده اند که منجر به تفکر خطی و یا تفکر تولی مانند و نیز مجموعه ای از مداخله های برنامه ریزی شده می شود. این مقاله تغییری پارادایمی را درباره تغییر در خصوص تغییر پیشنهاد می کند که با توجه به تئوری های تعادلی مقطع و پیچیدگی بنا می شود. این نظریه ها، بصیرت و رهنمودهای بیشتری درباره نقش طرفداران تغییر و مداخله های آنها ارائه می دهند. این مقاله، افسانه های موجود درباره تغییر را به چالش می کشاند و پیشنهادهایی برای مطالعات بیشتر ارائه می کند.

- تغییر بدرستی درک نمی شود و بتایران ارزشهای حاصله از آن می تواند زایل

شود. پویاییهای تغییر بنیادی در یک محیط بسیار متغیر، بر اساس تفکر سیستماتیک و تئوری های پیچیدگی و عدم تعادل بهتر از مدل های عقلانیت گرا درک می شود.

- مقاومت در داخل ساختارهای عمیق سازمان و در لایه های متعددی قرار دارد. مقاومت، تداوم و ثبات را برای سیستم به همراه دارد. البته می تواند بی میلی به تغییر را نیز موجب شود. نمی توان مقاومت را کار زد. در این صورت از جهاتی دیگر روبه های تدافعی مجدداً به حرکت درخواهند آمد.

- تغییرات بنیادی بندرت اتفاق می افتد، اما بسیار سریع هستند و به دلیل ناخوشایند بودن، با مقاومت مواجه می شوند و یا در بهترین حالت، آمادگی لازم برای برخورد با آنها ایجاد نمی شود. این مرور کوتاه، بیان می کند که تغییر بیشتر به زمان، محیط و حمایت مدیران ارشد وابسته است.

- تغییر را نمی توان مدیریت کرد. ممکن است بتوان تغییر را برانگیخت، هدایت و یا در مسیر بادهای تغییر حرکت کرد. حامیان تغییر باید از مهارتهای فردی، انعطاف پذیری و هوش عاطفی لازم به منظور اداره عدم اطمینانها برخوردار باشند.

- حامیان تغییر باید بتواند با عدم اطمینانها و ناشناخته ها کار نمایند. به نظر می رسد اگر حامیان تغییر بتوانند خود سیستمهای خود سازمان یافته و غیررسمی را به عنوان اهرمهای واقعی تغییر، کنترل کنند، آنگاه خواهند توانست به طور موثر و اثربخش فعالیت نمایند.

- عوامل تغییر چارچوبی از اصلاح مدام، انعطاف پذیری و تحول را شکل می دهند که بایستی در مراحل مختلف تغییر به کار روند.

- فشارهای بیش از حد می تواند مقاومت را افزایش دهد. مداخله های کوچک منجر به تأثیرات عظیمی خواهند شد. □

منبع:

JARRETT, M. "THE SEVEN MYTHS OF CHANGE MANAGEMENT", BUSINESS STRATEGY REVIEW, VOL.14, NO.4, (2003).